

V Bruselu dne 26.2.2020
COM(2020) 150 final

**SDĚLENÍ KOMISE SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU,
EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE A EUROSKUPINĚ**

**Evropský semestr 2020: Posouzení pokroku ve strukturálních reformách a v
předcházení a nápravě makroekonomické nerovnováhy a výsledky hloubkových
přezkumů strukturálních reforem podle nařízení (EU) č. 1176/2011**

{SWD(2020) 500-527 final}

1. ÚVOD

Evropa to s převzetím vedoucí role v oblasti konkurenceschopné udržitelnosti myslí vážně. Prosperita Evropy a blahobyt jejích občanů závisí v konečném důsledku na politických opatřeních, jež budou přijata v příštích letech za účelem řešení dlouhodobých otázek souvisejících s transformací naší ekonomiky a společnosti.

V roční strategii udržitelného růstu 2020 byla předložena nová hospodářská agenda a uvedeny jasné priority pro koordinaci hospodářských politik a politik zaměstnanosti v EU. Jejím cílem je konkurenceschopná udržitelnost, která bude plně odrážet ambice Zelené dohody pro Evropu a bude mít čtyři dimenze: environmentální udržitelnost, zvyšování produktivity, spravedlnost a makroekonomickou stabilitu. Přístup, který se zaměřuje na tyto čtyři dimenze, umožňuje využívat synergie, dosahovat kompromisů a předkládat řešení, která zajistí, že hospodářství bude fungovat ku prospěchu občanů a celé planety. Posouzení, které dnes bylo předloženo ve zprávách o jednotlivých zemích, pomůže při přeměně těchto cílů na konkrétní politiky na úrovni členských států.

Budování základů naší budoucí prosperity rovněž poskytne odpovědi na krátkodobé výzvy a současné zpomalení hospodářského růstu. Prostředí současného nízkého růstu podtrhuje důležitost strukturálních reforem, které zvýší náš potenciální růst a produktivitu našich ekonomik. Evropská ekonomika má schopnost mobilizovat finanční zdroje, a umožnit tak, aby potřebné soukromé a veřejné investice byly také udržitelné. Země s vysokým zadlužením by se měly soustředit především na snížení dluhu, ale členské státy s příznivou fiskální pozicí mají prostor pro další podporu investic, aby se posílil hospodářský růst a podpořila transformace směrem k ekologičtější a digitální ekonomice. Odolnost našich ekonomik posílí v neposlední řadě i pokračující snižování makroekonomických nerovnováh, a to vnějších i vnitřních.

Jako kontinent můžeme být úspěšní pouze v případě, že Unie a její členské státy budou řídit své politiky stejným směrem a že se jádrem našich hospodářských politik a opatření stane udržitelný rozvoj. Promítnutí nové hospodářské agendy do účinných vnitrostátních, sociálních a fiskálních politik v celé Unii pomůže Evropě dosahovat cílů udržitelného rozvoje OSN. Evropa se tak může stát pro celý svět příkladem toho, jak může rozhodné politické opatření vést k udržitelnější, prosperující, spravedlivé a bezpečné budoucnosti pro všechny.

2. NOVÉ KLÍČOVÉ RYSY EVROPSKÉHO SEMESTRU

Aby byla úspěšná, musí se nová hospodářská agenda proměnit v konkrétní politiky, např. investiční strategie, odpovědné fiskální politiky a strukturální reformy, které podpoří konkurenceschopnou udržitelnost ve všech jejích dimenzích. Evropský semestr musí sehrát klíčovou úlohu při vnitrostátní koordinaci a řízení směrem k dlouhodobému udržitelnému a inkluzivnímu růstu. Dnes zveřejněné zprávy o jednotlivých zemích předkládají důkladnou analýzu klíčových sociálně-ekonomických problémů makroekonomického významu, s nimiž se jednotlivé členské státy střetávají v souvislosti se čtyřmi dimenzemi konkurenceschopné udržitelnosti. Zprávy budou podkladem pro budoucí politická doporučení a zaměří se stejně jako dříve na hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti, které jsou potřebné k řešení problémů v rámci čtyř uvedených rozměrů.

Zprávy o jednotlivých zemích 2020 zdůrazňují výzvy a příležitosti pro naše ekonomiky plynoucí z ekologické transformace. Tyto otázky jsou analyzovány v novém oddíle týkajícím se environmentální udržitelnosti. Členské státy měly nedávno předložit své vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu, které budou klíčovými referenčními dokumenty pro provádění politik v oblasti klimatu a energetiky v členských státech, včetně prvků makroekonomického významu, které jsou sledovány v rámci evropského semestru. Komise plány během tohoto roku posoudí. Zprávy o jednotlivých zemích přispívají také ke sledování cílů udržitelného rozvoje a upozorňují na makroekonomické politiky a politiky zaměstnanosti, které mohou pomoci k jejich plnění. Každá zpráva obsahuje souhrnné posouzení pokroku, jehož členský stát dosáhl z hlediska plnění cílů udržitelného rozvoje jako celku, jakož i zvláštní přílohu, v níž je uvedena výkonnost z hlediska různých konkrétních cílů.

Zprávy se rovněž zaměřují na ty regiony a ta odvětví, pro které je přechod ke klimatické neutralitě nejproblematictější. Na základě této analýzy budou sloužit jako vodítko k využívání nově navrženého Fondu pro spravedlivou transformaci. Ale to je jen začátek. V souladu s přístupem používaným při plánování fondů politiky soudržnosti a ve spolupráci s členskými státy je třeba vyvinout další úsilí.

Pro úspěšné řešení naléhavých sociálně-ekonomických a environmentálních výzev dneška i zítřka se bude muset podoba evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik ještě vyvíjet. V příštích letech bude třeba pokračovat v zajišťování toho, aby byly do evropského semestru řádně začleněny různé dimenze agendy pro udržitelný rozvoj s významem pro makroekonomiku (viz rámeček 1).

Rámeček 1: Začleňování cílů udržitelného rozvoje a aspektů environmentální udržitelnosti do evropského semestru

- **V souladu s právní působností evropského semestru se začleňování cílů udržitelného rozvoje zaměřuje na jejich makroekonomickou dimenzi** a na to, jak jich dosáhnout prostřednictvím hospodářské a sociální politiky a politiky zaměstnanosti. Přechod na udržitelné hospodářství je určující výzvou s důsledky pro růst a pracovní místa. Tato makroekonomická dimenze proto získává širší perspektivu a ve zprávách o jednotlivých zemích jsou uvedeny politiky a výzvy související s cíli udržitelného rozvoje v souladu se Zelenou dohodou a s roční strategií udržitelného růstu. Děje se tak v souladu s evropským pilířem sociálních práv, který je kompasem pro obnovenou konvergenci směrem k lepším pracovním a životním podmínkám v EU, a s jeho srovnávacím přehledem sociálních ukazatelů, který monitoruje jeho provádění.
- **V souladu se Zelenou dohodou a roční strategií udržitelného růstu je do procesu evropského semestru plně začleňována environmentální udržitelnost.** Ve zprávách o jednotlivých zemích 2020 se tomuto novému přístupu věnuje nový zvláštní oddíl. To dále přispívá k začleňování cílů udržitelného rozvoje do semestru. Tento nový oddíl věnovaný environmentální udržitelnosti poskytuje komplexnější analýzu problémů v environmentální oblasti a v oblasti klimatu ve členských státech, přičemž se zaměřuje na ty oblasti, které jsou propojeny s hospodářskou politikou a politikou zaměstnanosti, včetně sociálního dopadu těchto otázek a politik.
- **Jednotlivé zprávy o zemích obsahují také novou přílohu, v níž je uvedena výkonnost jednotlivých členských států z hlediska cílů udržitelného rozvoje a tendence za posledních pět let.** Zprávy o jednotlivých zemích se opírají o každoroční stěžejní publikaci Eurostatu týkající se udržitelného rozvoje (*Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – Monitorovací zpráva o pokroku při plnění cílů udržitelného rozvoje v kontextu EU, vydání z roku 2019*) a při sledování výkonnosti členských států odkazují na dostupné statistiky.
- **V budoucnu bude vypracována další hloubková analýza, aby bylo možno sledovat plnění cílů udržitelného rozvoje a zachytit přechod ke klimaticky neutrálnímu hospodářství účinně využívajícímu zdroje.** Prvním krokem bude přesunutí každoroční stěžejní publikace Eurostatu týkající se plnění cílů udržitelného rozvoje na dřívější termín tak, aby byla připravena hned na počátku příštího cyklu evropského semestru. Tyto informace týkající se cílů udržitelného rozvoje, které by od roku 2020 měly členské státy zařazovat do svých národních programů reforem, doplní toto posouzení pokroku. Komise pracuje také na rozšíření svého souboru nástrojů, aby v budoucích cyklech evropského semestru mohla provádět dokonalejší analýzu makroekonomických a sociálních důsledků ekologické transformace. Za tím účelem se

vypracovává soubor klíčových ukazatelů, které by se měly použít od příštího cyklu semestru. Komise bude při jeho přípravě úzce spolupracovat s členskými státy a dalšími zúčastněnými stranami.

Komise také zahájila otevřenou diskusi na téma rámce správy ekonomických záležitostí. Přezkum správy ekonomických záležitostí, který Komise nedávno zveřejnila¹, posuzuje, jak v minulosti fungoval stávající rámec. Zohledňuje rovněž skutečnost, že se od doby, kdy byly v letech 2011 a 2013 schváleny reformy v rámci balíčků šesti a dvou právních předpisů, změnil ekonomický kontext, a také širší ambice k ekologické a digitální transformaci Evropy v souladu s cíli Zelené dohody pro Evropu. To vedlo Komisi ke zvýšení počtu otázek do veřejné diskuse, aby mohla shromáždit názory na dosavadní fungování dohledu a možné způsoby, jak posílit účinnost rámce z hlediska plnění klíčových cílů.

V budoucích cyklech bude evropský semestr ovlivněn zřízením rozpočtového nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost a nástroje pro konvergenci a reformy. Reformami a investicemi podpořenými z rozpočtového nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost budou například posíleny strategické politické priority, které budou uvedeny v doporučení pro eurozónu.

Komise zřídí také nový mechanismus týkající se právního státu, jehož součástí bude každoroční celoevropské podávání zpráv a který se zaměří na posílení kultury právního státu. Řádná správa, efektivní instituce, nezávislé a efektivní soudní systémy, kvalitní veřejné správy a účinné insolvenční rámce jsou klíčovými faktory určujícími podnikatelské prostředí členských států a mohou mít dopad na investiční rozhodnutí. Spolehlivé protikorupční rámce mohou také pomoci zachovat řádné fungování vnitřního trhu. Podkladem pro evropský semestr a zdrojem informací pro makroekonomické posouzení budou proto i nadále poznatky o institucionální a administrativní výkonnosti členských států, včetně otázek právního státu, které by v případě jejich přehlížení mohly znamenat rizika pro makroekonomiku.

¹

COM(2020) 55 final, 5.2.2020.

3. POLITIKY ČLENSKÝCH STÁTŮ

Analýza obsažená v letošních zprávách o jednotlivých zemích ukazuje členským státům cestu, jak dosáhnout konkurenceschopné udržitelnosti, a je vodítkem pro požadované strukturální reformy a důležité investiční potřeby.

3.1 *Environmentální udržitelnost*

Cílem Zelené dohody pro Evropu je učinit z Evropy první kontinent, který bude do roku 2050 klimaticky neutrální, a umožnit přitom růst, který bude účinněji využívat zdroje. Dohoda nastiňuje komplexní přístup ke všem environmentálním a klimatickým otázkám – zejména se zabývá problémy v oblasti změny klimatu, transformace energetiky, biologické rozmanitosti, znečištění a oběhového hospodářství – a ke všem odvětvím, včetně dopravních, průmyslových a potravinových systémů. Její ambice se vztahují jak na EU, tak na členské státy. Hospodářské politiky na úrovni členských států i EU musí zohledňovat dopad stávajících výrobních a spotřebních modelů na životní prostředí a vytvořit vhodné pobídky pro zvýšení jejich udržitelnosti. V červnu 2019² Komise upozornila na to, že stále přetrvává rozpor mezi kombinovanými vnitrostátními příspěvky uvedenými v návrzích plánů, které předkládají členské státy, a celoevropskými cíli stanovenými v právních předpisech³.

Ekologická transformace bude vyžadovat značné a cílené investice, jak veřejné, tak soukromé, a stejně tak hluboké strukturální reformy. Klíčovým pro dosažení tohoto cíle bude zjištění hlavních investičních potřeb, příprava investičních projektů s významným dopadem a sladění těchto projektů s dostupnými zdroji financí, přičemž projekty bude muset provázet vhodný regulační přístup. Analýza obsažená ve zprávách o jednotlivých zemích týkající se strukturálních reforem a nejvýznamnějších investičních potřeb v oblastech, jako jsou energetika, doprava a stavebnictví, včetně energetické účinnosti, může být vodítkem pro politická opatření členských států v souladu s prioritami schválenými na úrovni EU. Zprávy obsahují i informace o zdrojích financování na úrovni EU.

Veřejná finanční podpora, včetně podpory v rámci investičního plánu Zelené dohody pro Evropu, může pomoci k získání finančních prostředků ze soukromých zdrojů na zvýšení objemu udržitelných investic. Financování ze soukromých zdrojů přiláká podíl výdajů na opatření v oblasti udržitelné energetiky, klimatu a životního prostředí z rozpočtu EU, který je vyšší než kdykoli předtím, přičemž klíčovou úlohu bude hrát Evropská investiční

² Celounijní posouzení návrhu integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu, které vypracovala Komise, 18. června 2019, (COM(2019) 285 final).

³ Posouzení ukázalo, že pokud by byly vnitrostátní plány prováděny podle uvedených návrhů, byl by výsledkem souhrnný nedostatek: příspěvky ve vztahu k energetické účinnosti v oblasti primární ani konečné spotřeby energie by nesplňovaly cíle EU. Komise vyzvala členské státy, aby ve svých konečných integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu, které měly předložit do 31. prosince 2019, tyto nedostatky v ambicích odstranily. Obsah plánů se již v co nejvyšší možné míře odráží v dnešních zprávách o jednotlivých zemích.

banka. Prosincová politická dohoda mezi Evropským parlamentem a Radou o celoevropském klasifikačním systému pro environmentálně udržitelné investice, neboli taxonomii, je důležitým krokem k řešení změny klimatu, neboť umožní rozproudit ekologické investice⁴.

Postupy při ekologickém sestavování rozpočtu jsou důležitým nástrojem monitorování toho, jak veřejné finance přispívají k Zelené dohodě pro Evropu. Výslovné uvedení výdajových a příjmových politik, které přispívají ke klimatickým opatřením a jiným environmentálním cílům, v rozpočtových dokumentech může pomoci v tom, aby fiskální politiky přispívaly k ekologické transformaci a zvyšovaly soudržnost cílů politiky a jejich monitorování. Některé ekologické rozpočtové techniky uplatňuje ve svých rozpočtových procesech zatím jen několik členských států (Francie, Finsko, Irsko a Itálie). Jejich přístupy se vzájemně liší a kromě Itálie zavedly země ekologické rozpočtové postupy teprve nedávno. V některých případech zahrnují ekologické rozpočtové informace doplňující prvky, např. posouzení dopadu na životní prostředí, seznam škodlivých dotací, informace o emisích skleníkových plynů a ukazatele blahobytu. Aby se při přechodu na klimaticky neutrální, ekologickou, konkurenceschopnou a inkluzivní ekonomiku posílila úloha veřejných financí, byl by v tomto směru potřebný další vývoj ve všech členských státech. Komise bude při prověřování a hodnocení ekologických rozpočtových postupů s členskými státy spolupracovat.

Ekologické zdanění jako nástroj pro změnu chování a generování příjmů se stále využívá jen v omezené míře. Environmentální daně, stejně jako různé formy stanovování ceny uhlíku jsou důležité nástroje politiky pro dosažení potřebné transformace. Od roku 2001 byla klíčovým rysem švédské politiky v oblasti klimatu výrazně vysoká cena za emise oxidu uhličitého⁵ a nyní se vztahuje na přibližně 40 % emisí skleníkových plynů ve Švédsku. Švédsku to pomáhá snižovat emise skleníkových plynů v odvětvích, na která se nevztahuje systém EU pro obchodování s emisemi, a zároveň udržet růst ekonomiky. Uhlíkovou daň uplatňují i další členské státy, mj. Irsko, Dánsko, Francie, Finsko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Polsko a Portugalsko. V Irsku budou veškeré příjmy z nedávného zvýšení uhlíkové daně (přibližně 90 milionů EUR v roce 2020) plně věnovány na výdaje spojené s klimatem. Část těchto příjmů (6 milionů EUR) bude použita na zřízení irského fondu pro spravedlivou transformaci pro region Midlands, který se zaměří na investice do změny kvalifikace a pomůže místním komunitám a podnikům připravit se na přechod na nízkouhlíkové hospodářství.

Přechod na udržitelné a klimaticky neutrální hospodářství musí být vyvážený a sociálně spravedlivý, což je třeba pravidelně sledovat. I když boj proti změně klimatu a zhoršování životního prostředí přinese v dlouhodobém horizontu prospěch všem a ve střednědobém horizontu poskytne příležitosti všem, v krátkodobém horizontu nejsou všechny skupiny obyvatel, regiony a členské státy v situaci, aby mohly stejně reagovat. Pro zmírnění

⁴ Akční plán Komise: [Financování udržitelného růstu](#) (COM/2018/097 final).

⁵ Švédsko zavedlo uhlíkovou daň ve výši 250 SEK (přibližně 23,50 EUR) za tunu. Do roku 2017 se zvýšila na 1 180 SEK (přibližně 110 EUR).

negativních dopadů na konkrétní skupiny a odvětví a pro zajištění spravedlnosti je zásadní, aby byla přijata opatření na vnitrostátní úrovni. Podstatnou měrou přispěje i rozpočet EU prostřednictvím všech nástrojů, které jsou přímo spojeny s ekologickou transformací. Mechanismus pro spravedlivou transformaci, který navrhla Komise, pomůže zajistit, aby nikdo nebyl opomenut. Poskytne další podporu regionům a občanům, kterých se transformace dotkne nejvíce, zejména v případě, že jsou závislí na těžbě a využívání pevných fosilních paliv (uhlí, lignitu, rašeliny a roponosné břidlice) k energetickým účelům a na odvětvích produkujících velké množství skleníkových plynů. Dnešní zprávy o jednotlivých zemích obsahují analýzu problémů, které transformace přináší, a předběžnou představu, jakou mají útvary Komise ohledně priorit, pokud jde o podporu z Fondu pro spravedlivou transformaci. Pro členské státy to bude podkladem při přípravě jejich územních plánů spravedlivé transformace, v nichž určí způsobilá území a uvedou podrobné informace o potřebách v oblasti hospodářské diverzifikace, vytváření pracovních míst, využití dovedností, inovací na místní úrovni a případně obnovy životního prostředí. Komise poskytne členským státům při navrhování těchto plánů zvláštní technickou podporu. Tyto plány vypracují členské státy po dialogu s Komisí a v souladu se svými vnitrostátními plány v oblasti energetiky a klimatu.

3.2 Růst produktivity

Růst produktivity zůstává stále výzvou, v souvislosti s demografickou změnou dokonce ještě více. Růst produktivity práce se nadále zpomaluje a mezi členskými státy i uvnitř států jsou značné rozdíly. V roce 2018 se růst produktivity práce pohyboval od 6 % v Polsku po –1,1 % v Lucembursku. Na regionální úrovni jsou rozdíly dokonce ještě výraznější a růst produktivity byl v průměru vyšší mezi většími podniky než mezi malými a středními.

Tato slabá výkonnost má řadu příčin. Důležitý faktor se týká dostupnosti a kvality výrobních vstupů. Potenciální růst brzdí nedostatečné investice do hmotných aktiv a do vzdělání a odborné přípravy, relativně zastaralé výrobní technologie, stárnutí pracovní síly, nedostatečné začleňování žen a osob přistěhovaleckého původu na trhu práce a nedostatky v oblasti dovedností či nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi. V Česku například dosáhla míra zaměstnanosti 80 % a nedostatek pracovních sil se stal závažným problémem. V Bulharsku se investiční úsilí ve značné míře zaměřuje na nahrazení zastaralých strojů a zařízení. Nové technologie se navíc jen pomalu dostávají k jiným podnikům, než které jsou na technologické hranici, což zpomaluje celkovou efektivitu většiny podniků, zejména těch malých a středních.

Ekologická a digitální transformace přinášejí nejen výzvy, ale také příležitosti pro růst evropského hospodářství a pro podniky v Evropě znamenají i příležitost k vytváření nových podnikatelských modelů, lepších výrobků a služeb. Digitální transformaci evropského hospodářství v současnosti brzdí nízká výkonnost mnohých členských států v klíčových rámcových podmínkách. Existuje řada podmínek, které určují spolehlivost a udržitelnost ekosystému digitální ekonomiky. Patří mezi ně digitální dovednosti a infrastruktura, financování inovací, dostupnost dat, kybernetická bezpečnost a veřejná služba přizpůsobená digitální éře. Německo, Řecko, Maďarsko, Rumunsko a Itálie jsou například

pozadu v oblasti elektronické veřejné správy, zatímco Portugalsko a Česko se v této oblasti výrazně zlepšily. Pokud jde o digitální dovednosti, velké ekonomiky, jako je Francie, Španělsko, Polsko a Itálie, se nezlepšují takovým tempem, jaké technologická změna vyžaduje. Pouze Dánsko a Švédsko dosahují ve svých podnicích vysoké digitální intenzity, ve zbývajících členských státech nedosahuje podíl podniků s vysokou digitální intenzitou ani 10 %. Aby doplnila úsilí na vnitrostátní úrovni, předložila Komise vizi digitální společnosti, která je prospěšná všem.

Zásadní pro dosahování cílů Zelené dohody pro Evropu jsou inovace a nové technologie.

Podíl EU na celosvětových investicích do výzkumu a vývoje se snižuje. Čína nyní předběhla EU v relativním i absolutním vyjádření. V roce 2019 požádala Rada všechny členské státy ve svých doporučeních určených jednotlivým zemím, aby se aspekty souvisejícími s výzkumem a inovacemi zabývaly. Aby bylo možno dosáhnout konkurenceschopné udržitelnosti, nebude možný růst produktivity bez toho, aby výzkum a inovace hrály klíčovou roli v transformaci evropských sociálně-ekonomických systémů, mj. přijetím opatření na další integraci jednotného trhu se zbožím a službami. Nově připravovaná Průmyslová strategie pro Evropu pomůže pro tyto inovace vytvořit prostředí. Významně přispěje i nová iniciativa, která má povýšit Evropský výzkumný prostor na další úroveň. Přejít na klimaticky neutrální ekonomiku bude vyžadovat nové výrobní a spotřební modely založené na technologické a sociální inovaci. Klíčové je v tomto ohledu zvýšení produktivity zdrojů a zajištění řádného fungování evropských systémů výzkumu a inovací.

Stimulace soukromého výzkumu a inovací je v Evropě klíčovou výzvou. V několika členských státech se úsilí v oblasti výzkumu a inovací stále více soustřeďuje v omezeném počtu podniků a výdaje na inovace v malých a středních podnicích se snižují. Tato tendence přispívá k rozšiřování rozdílů v produktivitě mezi technologickými lídry a většinou dalších firem. Zprávy o jednotlivých zemích ukazují, že členské státy zde musí sehrát svoji úlohu. Ve Švédsku například umožnila kvalitní technologická základna a podnikatelské prostředí jednomu začínajícímu podniku zvýšit výrobu tak, že se s podporou Evropského fondu pro strategické investice mohl stát jedním z předních evropských výrobců baterií pro elektrické automobily. V Česku zvýšily investice do automatizace u výrobců automobilů jejich produktivitu, přičemž byly zavedeny pokročilé digitální technologie. Změny podnikatelského prostředí jsou však bohužel pomalé, zejména pokud jde o přístup k dostatečnému financování výzkumu a vývoje a inovací. Vytvoření unie kapitálových trhů může značně usnadnit přístup inovativních podniků k externímu financování. Způsoby, jak zlepšit přístup malých a středních podniků k financování, bude řešit také připravovaná strategie Komise zaměřená na malé a střední podniky.

Výrazné rozdíly mezi členskými státy brání evropské ekonomice využít plně potenciálu u digitálních služeb. Mezi členskými státy jsou velké rozdíly z hlediska pokroku v digitalizaci jejich ekonomik. To může komerční a průmyslové uživatele zdržet při zavádění a využívání digitálních technologií. Všeobecné zavedení sítí 5G by mělo proběhnout bez

zpoždění, protože pomůže Evropě využít příležitostí, které nabízejí ekologická a digitální revoluce⁶.

Růst produktivity se výrazně opírá o lidský kapitál. To vyžaduje vysoce kvalitní systémy vzdělávání a školení, včetně odborné přípravy, které vybaví všechny účastníky vzdělávání klíčovými kompetencemi a profesními dovednostmi potřebnými na rychle se měnícím trhu práce. Významnou překážkou pro rozvoj dovedností a pozdější zaměstnatelnost je však i nadále přetrvávající vysoký podíl žáků s nedostatečnými výsledky v základních dovednostech, na který ukazuje mezinárodní hodnocení PISA. Ve svých doporučeních jednotlivým zemím Rada opakovaně žádala členské státy, aby zvýšily investice do dovedností, a uspokojily tak poptávku po kvalifikované pracovní síle.

Politiky na zvýšení produktivity je třeba přizpůsobit podmínkám jednotlivých států a poznatky o konkrétní zemi mohou poskytnout vnitrostátní rady pro produktivitu. Mnoho stávajících rad pro produktivitu vzniklo teprve nedávno, a je proto příliš brzy na komplexní hodnocení jejich působení. Povzbudivé je, že vnitrostátní rady pro produktivitu již byly zavedeny ve většině členských států eurozóny a že jejich počet stále roste. Vlastní radu pro produktivitu má v současnosti čtrnáct členských států eurozóny a čtyři členské státy mimo ni.

3.3 Spravedlnost

Ekologická a digitální transformace a demografická změna si vyžádají reformy systémů sociální ochrany a trhů práce a zároveň bude třeba zajistit spravedlivé pracovní podmínky a adekvátní sociální ochranu. Tyto reformy jsou nutné, aby Evropa mohla i nadále disponovat nejpokročilejšími systémy sociálního zabezpečení na světě, investovat do svého lidského kapitálu a podporovat inovace a konkurenceschopné podnikání. Mechanismus pro spravedlivou transformaci spolu s Evropským sociálním fondem plus budou při zajišťování toho, že nikdo nebude opomenut, klíčové.

Evropskou odpověď na tyto základní požadavky je evropský pilíř sociálních práv⁷. Dosažení cílů tohoto pilíře – naší strategie na zajištění toho, že transformace bude vyvážená a sociálně spravedlivá – je právě kvůli vyhlídce delšího období pomalejšího růstu v EU o to důležitější, a to i v případě, že se podle srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů bude situace v oblasti sociální i v oblasti zaměstnanosti nadále zlepšovat⁸.

Komise nedávno vytyčila cestu k akčnímu plánu pro provádění evropského pilíře sociálních práv⁹ a zahájila první fázi konzultací se sociálními partnery o spravedlivých

⁶ Očekává se, že v řadě členských států budou dokončeny vnitrostátní postupy pro přidělení spektra v prvotních pásmech 5G vzhledem k právní povinnosti umožnit využívání těchto pásem do konce tohoto roku.

⁷ Interinstitucionální vyhlášení evropského pilíře sociálních práv (2017/C 428/09).

⁸ Viz návrh společné zprávy Komise a Rady o zaměstnanosti z roku 2020 (COM/2019/653 final).

⁹ Silná sociální Evropa pro spravedlivou transformaci (COM/2020/14 final).

minimálních mzdách¹⁰. I když neexistuje univerzální řešení, je základem evropské sociálně-tržní ekonomiky pokrok v sociální oblasti a v oblasti sociální spravedlnosti. V roce 2019 se minimální mzdy zvýšily téměř ve všech členských státech, které mají zákonem stanovenou mzdovou úroveň; Itálie a Kypr návrhy na zavedení zákonné minimální mzdy právním předpisem projednávají. Přes mírný růst mezd v některých členských státech v posledních desetiletích se situace pracovníků s nízkými mzdami zhoršila a mzdová nerovnost zvýšila. Přibližně jeden pracovník ze šesti má v EU nízkou mzdu. Tento podíl se stále zvyšuje¹¹. Také chudoba pracujících se zvýšila z 8,1 % v roce 2005 na 9,6 % v roce 2018.

Rozdíly v mírách nezaměstnanosti zůstávají mezi členskými státy nadále značné. Segmentace trhu práce je v několika členských státech problémem a často je doprovázena negativním dopadem na pracovní podmínky a pocity nejistoty. Pracovníci s pracovní smlouvou na dobu určitou jsou v mnohem větší míře ohroženi chudobou než ti, kdo mají stálé zaměstnání (16,2 % oproti 6,1 % v roce 2018). Znevýhodněny na trhu práce zůstávají také některé skupiny, např. mladí lidé, lidé s nižší kvalifikací, osoby se zdravotním postižením a přistěhovaleckého původu.

Řada členských států podniká opatření na zlepšení pracovních podmínek a podporu integrace zranitelných skupin na trh práce. Portugalsko např. po dohodě mezi sociálními partnery přijalo opatření proti segmentaci trhu práce a na podporu stálého zaměstnání. Slovinsko přijalo opatření na podporu aktivizace a zlepšení sociálního zabezpečení nezaměstnaných. Kypr reformoval svůj inspektorát práce a přijal akční plán s cílem bojovat proti nehlášené práci a začlenit ji do formální ekonomiky, včetně preventivních i odrazujících opatření.

Za poslední roky zůstávají rozdíly v zaměstnanosti a odměňování žen a mužů stále na vysoké úrovni¹². Ženy nadále vykazují nižší míru zaměstnanosti, pracují méně hodin, vydělávají méně a mají přerušovanější profesní dráhu. To má také negativní dopad na jejich důchodové nároky. Španělsko zavedlo rodičovskou dovolenou pro každého z rodičů v délce 16 týdnů. Od roku 2021 nahradí mateřskou a otcovskou dovolenou. V Irsku se má z rozpočtu na rok 2020 financovat mimo jiné program, který má pomoci ženám ekonomicky neaktivním kvůli pečovatelským povinnostem vrátit se zpět do pracovního procesu. Ve většině členských států má rodičovství negativní dopad na míru zaměstnanosti žen, i když u mužů je tomu naopak. Několik členských států přijímá opatření na zlepšení přístupu k cenově dostupným a kvalitním pečovatelským službám, problémy nicméně přetrvávají.

Investice do vzdělávání a dovedností jsou zásadní pro přizpůsobení se strukturálním změnám, zejména těm, které souvisejí s ekologickou a digitální transformací a s

¹⁰ *First phase consultation of Social Partners under Article 154 TFEU on a possible action addressing the challenges related to fair minimum wages* (První fáze konzultací se sociálními partnery podle článku 154 SFEU o možném opatření na řešení problémů souvisejících se spravedlivou minimální mzdou) (C(2020) 83 final).

¹¹ V letech 2006 až 2014 v průměru vzrostl v EU z 16,7 % na 17,2 %; v některých zemích se jednalo o významný nárůst.

¹² Komise přijme v březnu 2020 strategii EU pro rovnost žen a mužů a v průběhu roku 2020 bude řešit rozdíly v odměňování prostřednictvím legislativního návrhu týkajícího se transparentnosti odměňování.

demografickou změnou. Rovný přístup k vysoce kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě od raného věku má rovněž zásadní význam pro podporu rovných příležitostí a pro podporu začleňování, včetně nedostatečně zastoupených skupin, jako jsou Romové, osoby přistěhovaleckého původu a osoby se zdravotním postižením. Sociálně-ekonomické zázemí je stále nejdůležitějším činitelem ve výsledcích vzdělávání mladých lidí. Několik členských států uskutečňuje opatření na zvýšení inkluze v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a na modernizaci výzkumných institucí. Slovinsko zavedlo kromě jiného také opatření na posílení vzdělávání dospělých a v Irsku poskytli v rámci přezkumu státního fondu vzdělávání další finanční prostředky s cílem lépe posoudit rozdíly v dovednostech¹³. Finsko předložilo reformu celoživotního vzdělávání, která bude zahájena v roce 2020, zvýší šance na flexibilní zkombinování práce a studií a podpoří vzdělávání na pracovišti.

Chudoba a sociální vyloučení se v kontextu dobrých podmínek na trhu práce nadále snižují. V posledních letech se nicméně zvýšila příjmová nerovnost a stabilizovala se na historicky vysokých úrovních, v důsledku čehož existuje riziko omezení růstu a ohrožení sociální soudržnosti. V rychle se měnícím světě práce je třeba zajistit přiměřenou sociální ochranu pro všechny. Irsko v minulém roce rozšířilo dávky v invaliditě a nezaměstnanosti na osoby samostatně výdělečně činné. Itálie zavedla regulační rámec pro pracovní podmínky a sociální ochranu pracovníků v digitálních platformách, přičemž byl stanoven minimální standard ochrany. V kontextu demografické změny bude zajištění rovného přístupu ke kvalitní zdravotní péči i posílení dlouhodobé péče stále více důležité. Řada členských států hledá cesty, jak posílit služby v oblasti prevence a podpořit dostupné, účinné a nákladově efektivní poskytování péče.

Reformování systémů daní a dávek může přispět k udržitelnému a inkluzivnímu růstu. Vyvážení daňové struktury, např. přesunutím daňové zátěže z práce na daně, které mají méně nepříznivý účinek, jako např. environmentální daně, může posílit hospodářský růst, zvýšit zaměstnanost, snížit nerovnosti a přispět k environmentálně udržitelné ekonomice. Několik členských států pokračuje s reformou daňového systému, a zejména se snižováním daňového zatížení práce. Francie, Itálie, Nizozemsko, Řecko a Slovinsko snižují daňové zatížení práce snižováním daní z příjmů fyzických osob nebo příspěvků sociálního zabezpečení. V některých případech je toto snižování zdanění práce financováno větším zaměřením na méně škodlivé daně.

Pokrok při reformách systémů zdravotní péče a dlouhodobé péče se mezi členskými státy liší. Z fiskálního hlediska udržitelné, efektivní, cenově dostupné a přístupné služby kvalitní zdravotní péče přispívají k zachování a zlepšování zdraví všech občanů, a tím přispívají k produktivní a odolné pracovní síle. Navíc je zde prostor pro zlepšení při poskytování fiskálně udržitelné, efektivní a adekvátní dlouhodobé péče. V řadě členských států to byly právě systémy zdravotní péče nebo dlouhodobé péče, u nichž bylo v doporučeních pro jednotlivé země uvedeno, že je třeba jim věnovat zvláštní pozornost. Určitého pokroku při plnění těchto doporučení dosáhly Kypr, Litva, Lotyšsko a Slovensko.

¹³ Komise předloží v březnu 2020 „agendu dovedností“, v níž budou uvedeny cíle a iniciativy pro řešení výzev, které přináší tato dvojí transformace.

Pouze omezeného pokroku dosáhly Belgie, Bulharsko, Irsko, Maďarsko, Malta, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko a Finsko. Žádného pokroku nebylo dosaženo v Česku a ve Slovinsku.

Při úspěšném navrhování a provádění reformy hraje nejdůležitější úlohu sociální dialog. Kolektivní vyjednávání, stejně jako širší zapojení sociálních partnerů a občanské společnosti je obzvláště důležité v okamžiku, kdy tvůrci politik vypracovávají komplexní strategie na dosažení vyvážené a spravedlivé ekologické a digitální transformace a na zvládnutí demografické změny. Během minulých let bylo z hlediska účasti těchto partnerů při tvorbě politik dosaženo určitého pokroku zejména v Estonsku, Lotyšsku, Portugalsku, Slovinsku a Španělsku.

3.4 Hospodářská stabilita

V současných podmínkách nízkých úrokových sazeb je postavení členských států z pohledu zadlužení a udržitelnosti stále velmi rozdílné. Schodky veřejných financí v EU začaly v průměru opět růst, čímž došlo ke změně klesajícího trendu posledních let. Vnitrostátní fiskální politiky jsou nadále nedostatečně diferenciovány. Současná vysoká míra veřejného dluhu je v některých členských státech zdrojem zranitelnosti a brání vládám v případě potřeby plnit cíle makroekonomické stabilizace. V Itálii, Belgii, ve Španělsku a Francii se míra zadlužení nesnížila i přes příznivé hospodářské a finanční podmínky posledních let. Členské státy s vysokou mírou zadlužení by měly urychleně zahájit proces snižování dluhu a znovu stanovit priority pro výdaje, aby se získal prostor pro další investice. Tím by se měl vytvořit prostor pro proticyklickou fiskální politiku v případě hospodářského útlumu. Na druhé straně další zvýšení investic a jiných produktivních výdajů v členských státech s příznivou rozpočtovou situací by podpořilo růst v krátkodobém a střednědobém horizontu a zároveň by pomohlo obnovit rovnováhu v ekonomice eurozóny. Některé členské státy, které mají dostatečný fiskální prostor, již tento prostor částečně využívají. Nizozemsko a Německo konkrétně plánují zvýšit investice s cílem zvýšit hospodářský růst a dále podpořit přechod k ekologičtějšímu hospodářství.

Kvalitně koncipované a dobře fungující vnitrostátní fiskální rámce jsou základním kamenem zdravých veřejných financí v EU. Členské státy v posledních letech posílily své vnitrostátní fiskální rámce, zejména v reakci na požadavky a doporučení vyplývající z práva Unie. Litva a Polsko například pokračovaly v reformách svých rozpočtových procesů, aby zlepšily řízení výdajů. Maďarsko zefektivnilo vnitrostátní systém numerických fiskálních pravidel a harmonizovalo výpočet míry zadlužení. V několika členských státech nyní zvažují, jak tento rámec dále zlepšit, jako je tomu např. ve Francii, kde Národní shromáždění vydalo doporučení týkající se návrhu střednědobého rozpočtového rámce. Existuje však stále prostor pro zlepšení koncepce rámců, jak to doporučil i Evropský účetní dvůr¹⁴.

Členské státy se stále potýkají s obtížemi, pokud jde o návrat k úrovni veřejných investic z období před krizí. Většina členských států při propuknutí krize nebo ještě před

¹⁴ Evropský účetní dvůr (2019), „Požadavky EU na vnitrostátní rozpočtové rámce: je třeba je dále posílit a lépe sledovat jejich uplatňování“. Zvláštní zpráva 22/2019.

ním vykazovala složení rozpočtu, které bylo příznivější pro růst. Zejména výdaje na veřejné investice jsou stále na historicky nízké úrovni a poměr veřejných investic k HDP by měl vzrůst pouze okrajově, zejména v eurozóně. Zvýšení růstového potenciálu vyžaduje strukturální reformy k posílení udržitelného růstu a investic do hmotného a nehmotného kapitálu, aby se zvýšila produktivita. To by bylo obzvláště důležité pro ty členské státy, jejichž růstový potenciál je jasně nižší než průměr eurozóny. Bez ohledu na nedostatky v zahraničním obchodě a zvýšenou nejistotu ohledně obchodních politik zůstane běžný účet Evropské unie v přebytku. To znamená, že Evropa má dostatek úspor k financování své ekonomické transformace za předpokladu, že tyto úspory budou v členských státech vhodným způsobem nasměrovány do vhodných investic.

Přezkumy výdajů se začínají v celé EU provádět pravidelně a mohou být důležitým nástrojem ke zlepšení kvality veřejných financí. Některé z nich se provádějí jednou ročně (např. v Německu), jiné v průběhu víceletého horizontu (např. ve Finsku, Francii, v Irsku a Portugalsku). Liší se i co do rozsahu výdajů. Některé přezkumy jsou komplexní, zatímco jiné se zaměřují na klíčové odvětvové politiky, jako je vzdělávání a zdravotní péče (např. v Lotyšsku, Litvě a na Slovensku), nebo velmi specifické položky (policie na Maltě, obchodní pobídky v Německu a státní subvence ve Španělsku). Zatímco některé přezkumy přinesly úspory, výsledky z hlediska zvýšení efektivity nejsou vždy zřejmé. Užitečnost přezkumů výdajů může pomoci zvýšit vypracovávání pravidelných a nezávislých hodnocení, lepší propojení s rozpočtovým plánováním a rozšíření působnosti na výdaje na nižší úrovni než celostátní. Ke zlepšení kvality veřejných výdajů může rovněž přispět zvýšení konkurence při zadávání veřejných zakázek.

Boj proti daňovým únikům a agresivnímu daňovému plánování je zásadní pro zachování zdravých veřejných financí a zabránění narušení hospodářské soutěže mezi podniky a mezi členskými státy. Určité prvky daňových systémů některých členských států (tj. Irska, Kypru, Lucemburska, Maďarska, Malty a Nizozemska) mohou být využívány společnostmi, které se zapojují do agresivního daňového plánování. Agresivní daňové plánování v jednom členském státě má efekt přelévání, a to jak na jiné společnosti, tak i na jiné členské státy, včetně ztrát daňových příjmů a narušení podmínek hospodářské soutěže mezi společnostmi. Členské státy, jejichž daňová základna je narušena, musí zvýšit příjmy z jiných daní nebo budou mít nižší příjmy na reformy podporující růst, přerozdělování a investice.

Demografická změna a vysoký veřejný dluh představují významné výzvy pro zajištění kvality a udržitelnosti veřejných financí. Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu čelí více než polovina členských států buď středním, nebo vysokým rizikům pro udržitelnost. U několika zemí, zejména Belgie, Španělska, Francie, Itálie a Portugalska, jsou rizika způsobena velkým předpokládaným objemem veřejného dluhu. Kromě toho se výzvy týkají předpokládaného zvýšení veřejných výdajů souvisejících se stárnutím obyvatelstva. V některých případech byly zrušeny důchodové reformy zaměřené na posílení udržitelnosti, což např. v Itálii a Rumunsku přispělo k budoucím fiskálním problémům. Členské státy, u nichž Rada v roce 2019 přijala doporučení pro jednotlivé země v souvislosti s důchody, vykázaly jen malý pokrok, pokud jde o reformu důchodových systémů. Politické výzvy v případě

Belgie, Česka, Německa, Irsko, Španělska, Francie, Itálie, Lucemburska, Malty, Rakouska, Polsko, Rumunsko, Slovinsko a Slovensko tak přetrvávají.

Odolnost bankovního sektoru se v roce 2019 zvýšila, podporována hospodářskými podmínkami a opatřeními ke zmírnění zbývajících problémů. Kapitalizace bankovního sektoru celkově zůstala solidní, přičemž průměrný solventnostní poměr na úrovni EU dosáhl ve druhém čtvrtletí roku 2019 18,8 %. Potřeba přizpůsobit obchodní modely bank, prostředí nízkých úrokových sazeb a rostoucí konkurence jiných forem financování je pro mnohé členské státy výzvou, která i nadále vyvíjí tlak na konkurenceschopnost a ziskovost bank (např. Řecko, Německo, Irsko, Portugalsko a Lucembursko). Pokročil proces ozdravování rozvah, protože objem starších úvěrů se selháním se nadále snižuje. Podíl úvěrů se selháním na úrovni EU klesl v druhém čtvrtletí roku 2019 na 2,9 %, tj. o půl procentního bodu ve srovnání s předchozím rokem. Zatímco kvalita aktiv byla posílena ve všech členských státech, zejména v těch s nejvyšším podílem úvěrů se selháním, v Řecku, na Kypru, v Portugalsku, v Itálii, v Bulharsku a v Chorvatsku je tento podíl stále vyšší než 7 %. Diverzifikace zdrojů příjmů pro další podporu ziskovosti bank zůstává problematická, zejména u menších úvěrových institucí.

Boj proti praní peněz a financování terorismu má zásadní význam pro ochranu integrity hospodářského a finančního systému EU. K praní výnosů z nezákonných činností lze využít nedostatky v uplatňování rámce pro boj proti praní peněz v celé EU. Členské státy, jejichž právní předpisy nedrží krok se standardy EU, v nichž není dostačující dohled, nejsou dostatečně využívány finanční zpravodajské informace a stíhání jsou omezená, představují v rámci EU slabý článek. Nedávné skandály týkající se praní peněz ukázaly význam důsledného uplatňování pravidel.

4. ŘEŠENÍ MAKROEKONOMICKÉ NEROVNOVÁHY

Makroekonomická nerovnováha může nepříznivě ovlivnit hospodářství v konkrétním členském státě, v eurozóně nebo v Unii jako celku¹⁵. Cílem postupu při makroekonomické nerovnováze je odhalit tuto nerovnováhu a zabránit jejímu vzniku v počáteční fázi, aby se zajistilo, že dotčené členské státy přijmou vhodná opatření k její nápravě.

Ve zprávě mechanismu varování z roku 2019 bylo identifikováno 13 členských států, u nichž bylo třeba provést hloubkový přezkum s cílem posoudit, zda jsou nebo mohou být ohroženy nerovnováhou¹⁶. Jedná se o stejných 13 zemí, které již byly identifikovány před rokem jako země vykazující nerovnováhu nebo nadměrnou nerovnováhu. Výsledky tohoto cyklu hloubkového přezkumu jsou uvedeny ve zprávách pro tyto dotčené členské státy. Analýza zkoumá závažnost nerovnováhy, její vývoj a politické reakce. Zohledněny jsou i významné přelévání a systémové přeshraniční důsledky nerovnováhy.

¹⁵ Článek 2 nařízení (EU) č. 1176/2011.

¹⁶ COM(2019) 651 final.

4.1 Pokrok při nápravě makroekonomické nerovnováhy v EU a v eurozóně

Při příznivých hospodářských podmínkách se makroekonomická nerovnováha postupně napravuje. V návaznosti na rozsáhlý proces snižování zadlužení po skončení krize byla napravena řada případů nerovnováh a neudržitelných trendů, zejména vysoké schodky běžného účtu, nadměrný nárůst úvěrů způsobující růst cen nemovitostí a obecně vysoké jednotkové náklady práce, které znamenají ztrátu nákladové konkurenceschopnosti. Nicméně i přes pokrok v oblasti zadluženosti zůstává objem soukromého, veřejného i vnějšího dluhu na vysoké úrovni a bude třeba více času pro jeho odstranění. V některých případech navíc stále přetrvávají zranitelná místa ve finančním sektoru.

Obnovení rovnováhy vnějších pozic zůstává i nadále neúplné. Pouze několik málo členských států má v současnosti schodek běžného účtu, ale řada členských států s vysokým vnějším zadlužením musí zachovávat obezřetné saldo běžného účtu a vyvarovat se ztrát konkurenceschopnosti. Současně přetrvávají vysoké přebytky běžného účtu v některých členských státech (např. v Německu, Nizozemsku), což vede k tomu, že eurozóna zaznamenává přebytek ve výši 3,3 % HDP. To znamená, že v posledních letech evropské ekonomiky soustavně generují větší úspory než investice a akumulují aktiva vůči zbytku světa. Slabá poptávka po vývozu v nedávné době přispěla k určitému snížení přebytků běžného účtu a v některých případech k prohloubení schodků běžného účtu. V současném kontextu by vyvážení jak schodků běžného účtu, tak přebytků mohlo pomoci překonat nízkou inflaci, prostředí s nízkými úrokovými sazbami a snížit závislost na zahraniční poptávce. V mnoha zemích, které jsou čistými dlužníky, je třeba provést reformy na podporu konkurenceschopnosti a snížení vnějšího dluhu. V zemích, které jsou čistými věřiteli, by se měla využít příležitost k financování dalších veřejných a soukromých investic s nízkými úrokovými sazbami. K obnovení rovnováhy by také přispělo posílení podmínek, které by podpořily růst mezd.

Odolnost bankovního sektoru EU se zlepšila, ale některé problémy přetrvávají. Poměry kapitalizace, které již přesahovaly regulační normy, přestaly dále růst. Ziskovost v bankovním sektoru se v posledních letech výrazně zlepšila. Podíl úvěrů se selháním zaznamenal v posledních letech výrazné snížení, zejména v zemích, které v minulých letech nahromadily velký objem úvěrů se selháním (např. Kypr, Itálie, Portugalsko). Problémy však přetrvávají v řadě členských států, které se stále vyznačují relativně nízkou kapitalizací a ziskovostí a vysokým podílem úvěrů se selháním. Tyto výzvy umocňuje prognóza dlouhodobě nízkých úrokových sazeb a oslabování hospodářského růstu.

Ceny nemovitostí i nadále vykazují soustavný růst se zpomaleními pozorovanými v členských státech, kde jsou známky nadhodnocení silnější. V rostoucím počtu zemí jsou ceny nemovitostí vyšší než nejvyšší hodnoty zaznamenané od poloviny prvního desetiletí 21. století a jsou zřejmě nadhodnoceny. Růst cen nemovitostí se však nedávno zmírnil, přičemž nejsilnější růst cen nemovitostí byl zaznamenán v některých zemích EU, kde dosud byly známky nadhodnocení pouze omezené (např. Maďarsko, Irsko, Portugalsko). Naopak ceny často zpomalily v zemích, kde jsou obavy z nadhodnocení silnější a zadlužení domácností je

vysoké, včetně Švédska. V některých zemích je silné tempo růstu cen nemovitostí doprovázeno trvalým růstem nových hypotečních úvěrů.

Podmínky nákladové konkurenceschopnosti se v řadě členských států stávají méně příznivými. Jednotkové náklady práce v některých členských státech rostou rychlým tempem v důsledku vysokých mezd a nízkého růstu produktivity. V některých zemích střední a východní Evropy a v pobaltských zemích neustále silný růst jednotkových nákladů práce odráží napjatější situaci na trhu práce a nedostatek dovedností. V eurozóně je sice růst jednotkových nákladů práce v mnoha zemích, které jsou čistými věřiteli, vyšší než v zemích, které jsou čistými dlužníky, avšak tento rozdíl v míře růstu se od roku 2016 snižuje, čímž se méně podporuje symetrické obnovování rovnováhy.

4.2 Provádění postupu při makroekonomické nerovnováze

Nerovnováha nebo nadměrná nerovnováha byla identifikována ve 12 ze 13 členských států, u nichž byl proveden hloubkový přezkum, s tím, že závažnost nerovnováhy se v řadě případů zmenšila. Hloubkový přezkum z roku 2020 ukázal, že devět členských států vykazuje *nerovnováhu* a tři státy *nadměrnou nerovnováhu*. Jeden členský stát, u něhož byla v minulém roce zjištěna nerovnováha, dosáhl dostatečného pokroku z hlediska hospodářských výsledků a politické odezvy, takže se jeví jako opodstatněné jeho vynětí z postupu při makroekonomické nerovnováze. Ve většině ostatních členských států byl při nápravě makroekonomické nerovnováhy zaznamenán určitý pokrok. V této fázi to neodůvodňuje revizi jejich postavení z pohledu identifikace a posouzení jejich nerovnováhy. V dodatku 3 jsou shrnuta zjištění hloubkových přezkumů podle členských států.

U **Bulharska**, u něhož byla zjištěna *nerovnováha* v roce 2019, bylo shledáno, že se nepotýká s *žádnou nerovnováhou*. Významného pokroku bylo dosaženo v posilování správy finančního sektoru a v řešení zbývajících regulačních otázek. Navíc se snížil podnikový dluh a podíl úvěrů se selháním, ačkoliv ten zůstává mezi podniky zvýšený¹⁷.

Ve většině dalších členských států, u nichž byla v roce 2019 zjištěna nerovnováha, se postupně omezují zranitelná místa, nicméně problémy přetrvávají, pokud jde o hospodářský a politický výhled:

- V **Německu** a **Nizozemsku** přetrvávají i přes určitou nápravu a v podmínkách určitého politického pokroku vysoké přebytky běžného účtu. Pro **Španělsko**, **Portugalsko**, **Irsko** a **Chorvatsko** je charakteristická kombinace slabých míst v souvislosti s vysokým soukromým, vládním a zahraničním dluhem. Tato stavová nerovnováha se začala zmenšovat díky hospodářskému oživení, zejména v Irsku, kde byla přijata rozhodná politická opatření. Politická opatření v Chorvatsku a Španělsku zůstávají poněkud na mrtvém bodě. Ve **Francii** zatím neklesá veřejné zadlužení, a i přes určitý politický pokrok je růst produktivity nadále pomalejší. Ve **Švédsku** bez ohledu na nedávné zlepšení zůstávají ceny nemovitostí na historicky nejvyšších

¹⁷ Závazky Bulharska v souvislosti s účastí v ERM II posoudí v patřičné době Komise a ECB podle svých příslušných oblastí kompetencí.

úrovních, zatímco zadlužení domácností stále roste; i přes určitý pokrok přetrvávají nedostatky v politikách. V **Rumunsku** přetrvávají slabá místa v souvislosti se ztrátou nákladové konkurenceschopnosti a prohlubováním schodku běžného účtu v kontextu silně expanzivní fiskální politiky, a pokud se současný trend nezvratí, bude se situace zhoršovat.

- V případě Kypru, Řecka a Itálie bylo stejně jako v roce 2019 zjištěno, že se potýkají s **nadměrnou nerovnováhou**. Na **Kypru** i přes pokrok minulých let přetrvávají významná zranitelná místa. V roce 2018 se výrazně snížil objem úvěrů se selháním a od té doby se tempo snižování zpomalilo. Veřejný a soukromý dluh se snižují a měly by dále klesat. Prohloubil se však schodek běžného účtu v souvislosti s již velmi negativní čistou investiční pozicí vůči zahraničí. Pokrok u politických opatření není jednoznačný, některé závazky ohledně reforem ještě nejsou splněny. V **Řecku** s ohledem na stále nízký růstový potenciál a vysokou nezaměstnanost přetrvávají velmi značné nedostatky, pokud jde o veřejný dluh, úvěry se selháním a vnější sektor. Pokrok je však viditelný v řadě oblastí. Politické závazky sledované v rámci zesíleného programu dohledu jsou obecně na dobré cestě. V **Itálii** je poměr veřejného dluhu k HDP stále na vzestupu, i když vládní plány více směřují ke snížení zadlužení. Potenciální růst, i když se zlepšuje, nadále nedostačuje pro zajištění rychlého snížení zadlužení. Byla přijata opatření na zahájení programu reforem. Ve všech třech členských státech je zapotřebí trvalého reformního úsilí, aby se obnovila rovnováha ekonomiky. Komise bude tyto země pozorně sledovat.

Komise bude pokračovat v přezkoumávání vývoje a politických opatření přijatých všemi členskými státy, které vykazují nerovnováhu nebo nadměrnou nerovnováhu, v rámci specifického sledování. Rada se těchto přezkumů účastní a podpořila závěry zvláštní monitorovací zprávy¹⁸.

5. POKROK V PLNĚNÍ DOPORUČENÍ PRO JEDNOTLIVÉ ZEMĚ A PLÁNOVÁNÍ FONDŮ POLITIKY SOUDRŽNOSTI

I když členské státy pokračovaly v dosahování pokroku při provádění doporučení pro jednotlivé země, míra provádění reforem se mezi jednotlivými členskými státy lišila. Z víceletého hlediska byla úroveň provádění v posledních letech víceméně stabilní. Od zahájení evropského semestru v roce 2011 dosáhly členské státy alespoň určitého pokroku při provádění více než dvou třetin všech doporučení pro jednotlivé země. Pokud jde o oblasti politik, dosáhly členské státy největšího pokroku v oblasti finančních služeb, poté následovaly právní předpisy, které upravují pracovní právo a ochranu zaměstnanosti. Pokrok byl zároveň obzvláště pomalý, pokud jde o rozšíření daňového základu a reformu zdravotnictví a dlouhodobé péče.

Vzhledem k vysoké nejistotě ohledně ekonomického výhledu je včasné a účinné provádění reforem, které zvyšují růstový potenciál, klíčem k řešení dlouhodobých

¹⁸ Závěry Rady o zprávě mechanismu varování 2020, přijaté dne 18. února 2020 (ST 6145/20).

problémů ekonomiky. Pokud jde o doporučení Rady přijatá v roce 2019, provádění reforem bylo důsledné v oblasti finančních služeb a aktivních politik na trhu práce. Nicméně zůstalo na nízké úrovni při plnění doporučení, jako je hospodářská soutěž v oblasti služeb a dlouhodobá udržitelnost veřejných financí. Komise přijala opatření s cílem zajistit, aby byl proces posuzování provádění doporučení pro jednotlivé země transparentnější a aby byla posílena jednání o mnohostranném přezkumu doporučení. Nejistý ekonomický výhled celkově vyžaduje energičtější provádění reforem.

Provádění hospodářských politik souvisejících s investicemi vyžaduje určitý čas. Doporučení pro jednotlivé země týkající se hospodářských politik v oblasti investic byla vydána poprvé v loňském roce. Členským státům bylo doporučeno zaměřit své politiky na konkrétní oblasti s podporou z vnitrostátních veřejných a soukromých zdrojů, jakož i z fondů EU. Pokrok při provádění je třeba analyzovat z dlouhodobého pohledu. Členské státy by měly zaměřit své politiky na konkrétní oblasti s podporou z vnitrostátních veřejných a soukromých zdrojů, jakož i z fondů EU. Pokud jde o využívání fondů EU, jsou údaje pozitivní: u stávajícího programového období evropských strukturálních a investičních fondů (2014–2020) provedla Komise v roce 2019 přezkum výkonnosti, z něhož vyplynulo, že byla uvolněna částka ve výši 21,4 miliardy EUR z výkonnostní rezervy¹⁹. Navzdory pevně stanovenému charakteru přezkumu výkonnosti směřovaly v průměru tři čtvrtiny výkonnostní rezervy v rámci politiky soudržnosti ve výši 15,9 miliardy EUR do oblastí souvisejících s doporučeními pro jednotlivé země, která se týkala investic. Pokud jde o částky spojené s programy a prioritami, které nedosáhly svých milníků výkonnosti, vyzvaly útvary Komise členské státy, aby v návrzích na přerozdělení řádně zohlednily doporučení pro jednotlivé země týkající se investic. Členské státy začaly předkládat příslušné návrhy změn na podzim roku 2019, aby je Komise mohla posoudit a schválit.

Rámeček 2: Aktuální stav plánování fondů politiky soudržnosti

V mnoha členských státech jsou veřejné investice silně závislé na fondech EU. Při plánování prostředků na programové období 2014–2020 vzaly fondy politiky soudržnosti v úvahu doporučení pro jednotlivé země týkající se investic. Tato doporučení jsou zaměřena na oblasti strategického evropského významu. V souvislosti s plánováním politiky soudržnosti na období 2021–2027 navrhla Komise vytvořit ještě silnější vazbu na evropský semestr. V rámci svého cyklu evropského semestru 2019 předložila investiční pokyny pro fondy politiky soudržnosti a navrhla doporučení pro jednotlivé země týkající se politik v oblasti investic pro všechny členské státy a Rada tato doporučení přijala.

Po zveřejnění zpráv o jednotlivých zemích v únoru 2019 byl na jaře roku 2019 ve všech členských státech zahájen neformální dialog o plánování na období 2021–2027. Cílem Komise je přijmout všechny programy, jakmile budou zavedeny příslušné právní předpisy. V rámci sdíleného řízení to bude rovněž záviset na tom, jak budou členské státy připraveny vypracovat a projednat své návrhy programů.

6. SPOLUPRÁCE S ČLENSKÝMI STÁTY A EVROPSKÝM PARLAMENTEM

¹⁹ Výkonnostní rezerva, vyčleněná v rámci celkových prostředků z ESI fondů (6 % rozpočtu nebo přibližně 26 miliard EUR), se uvolňuje ve prospěch těch priorit, které dosáhly svých milníků pro rok 2018 stanovených ve výkonnostním rámci.

Pro účinnost evropského semestru jsou zásadní důvěra a spolupráce mezi Komisí, Radou a členskými státy. Komise nabízí četné příležitosti k výměně názorů se všemi zúčastněnými stranami, včetně pravidelných setkání se sociálními partnery, občanskou společností, Evropským parlamentem a vnitrostátními parlamenty. Pokud jde o Evropský parlament, jsou členové Komise připraveni před něj předstoupit vždy před každou klíčovou fází cyklu evropského semestru. Před přijetím dnešního balíčku se členové Komise zapojili do jednání s Parlamentem na schůzích parlamentních výborů EMPL a ECON. Komise rovněž pořádá pravidelná setkání se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti jak v Bruselu, tak v členských státech. V průběhu let se v rámci tohoto úsilí o vytvoření otevřeného a plodného dialogu stále více daří formovat společný pohled na politické výzvy a reakce na evropské i vnitrostátní úrovni.

V souladu s úsilím vyvíjeným v minulosti je Komise odhodlána vést s členskými státy skutečný politický dialog a zajistit, aby její politická doporučení byla součástí vnitrostátního politického procesu, mimo jiné větším zapojením vnitrostátních parlamentů a sociálních partnerů na úrovni členských států. Tyto výměny názorů probíhají prostřednictvím technických a politických misí v každém členském státě a dvoustranných setkání konaných dvakrát ročně v Bruselu. Kromě toho jsou vnitrostátní orgány před zveřejněním zpráv o jednotlivých zemích konzultovány ohledně jejich analytického obsahu. Nově Komise v tomto roce požádala vnitrostátní orgány, aby vybraly téma společného zájmu pro hlubší analýzu ve zprávách o jednotlivých zemích. Většina vnitrostátních orgánů zaměřila svůj zájem na témata s významem pro ekologickou a digitální transformaci a jejich dopady na hospodářství, průmysl a pracovní sílu, což svědčí o tom, že jsou jejich zájmy a priority v souladu s novou hospodářskou agendou Komise. Cílem Komise je rovněž pomoci členským státům vystupňovat reformní úsilí prostřednictvím Programu na podporu strukturálních reforem, který na žádost poskytuje všem členským státům EU technickou podporu při navrhování a provádění reforem podporujících růst. To zahrnuje i problémy spojené s reformami, které byly zdůrazněny v doporučeních pro jednotlivé země.

7. DALŠÍ KROKY

Evropský semestr nabízí Komisi, členským státům, sociálním partnerům a zúčastněným stranám příležitost zapojit se v průběhu celého roku do vzájemného stálého dialogu. Zprávy o jednotlivých zemích zveřejněné spolu s tímto sdělením vycházejí z obsáhlých jednání s vládami, vnitrostátními orgány a zúčastněnými stranami na technické i politické úrovni, včetně dvoustranných setkání, jež se konala v prosinci 2019. Jejich závěry budou předloženy v hlavních městech členských států a budou na ně navazovat další dvoustranná a mnohostranná jednání. Po celý rok pokračují úředníci zodpovědní za evropský semestr v jednáních s klíčovými zúčastněnými stranami v členských státech. Místopředsedové a členové Komise navštíví členské státy, aby se seznámili se stanovisky parlamentů, vlád, sociálních partnerů a dalších zúčastněných stran k analýze a závěrům zpráv o jednotlivých zemích. Komise také projedná souhrnná zjištění ze zpráv o jednotlivých zemích s Evropským parlamentem.

Na základě zjištěných problémů předloží členské státy do poloviny dubna hospodářské a sociální priority v rámci svých národních programů reforem. Rovněž představí své víceleté strategie pro zdravé veřejné finance, a to ve formě programů stability (v případě členských států eurozóny) a konvergenčních programů (v případě členských států mimo eurozónu). Ve svých konečných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu předložených podle nařízení o správě energetické unie členské státy stanovily, jak hodlají splnit své cíle v oblasti energetiky a klimatu. Aby byla reakce na výzvy přiměřená a udržitelná, Komise doporučuje, aby byly tyto programy vypracovány za účasti všech hlavních zúčastněných stran, například sociálních partnerů, regionálních a místních orgánů a případně organizací občanské společnosti.

DODATEK 1 INTEGROVANÝ DOHLED NAD MAKROEKONOMICKOU A FISKÁLNÍ NEROVNOVÁHOU

	Postup při makroekonomické nerovnováze²⁰	Pakt o stabilitě a růstu²¹ (SRC: střednědobý rozpočtový cíl / PNS: postup při nadměrném schodku)	Poznámky
AT		preventivní složka dosažení SRC; podléhá pravidlu o zadlužení ²²	
BE		preventivní složka SRC dosud nedosažen; podléhá pravidlu o zadlužení	
BG		preventivní složka dosažení SRC	
CY	nadměrná nerovnováha	preventivní složka dosažení SRC; podléhá pravidlu o zadlužení	
CZ		preventivní složka dosažení SRC	
DE	nerovnováha	preventivní složka dosažení SRC	
DK		preventivní složka dosažení SRC	
EE		preventivní složka SRC dosud nedosažen	
EL	nadměrná nerovnováha	preventivní složka podléhá přechodnému pravidlu o zadlužení ²³	Jelikož Řecko nemuselo po dobu, kdy realizovalo ozdravný program, předkládat program stability, posouzení roku 2019 je provedeno bez SRC.
IE	nerovnováha	preventivní složka SRC dosud nedosažen	
ES	nerovnováha	preventivní složka SRC dosud nedosažen; podléhá přechodnému pravidlu o zadlužení	
FR	nerovnováha	preventivní složka	

²⁰ Obě kategorie „nerovnováhy“ i „nadměrné nerovnováhy“ s sebou nesou specifické sledování, které se upravuje v závislosti na závažnosti problémů.

²¹ Dosažení střednědobého rozpočtového cíle a použitelnost (přechodného) pravidla o zadlužení se týkají roku 2019 na základě prognózy Komise z podzimu 2019.

²² Pravidlo o zadlužení: Pokud není dodržena referenční hodnota 60 % pro poměr dluhu k HDP, bude vůči dotčenému členskému státu zahájen postup při nadměrném schodku, a to po zvážení všech relevantních faktorů a dopadu hospodářského cyklu, ledaže je rozdíl mezi mírou zadlužení tohoto státu a 60% referenční hodnotou ročně snižován o jednu dvacetinu (průměrně za tři roky).

²³ Přechodné pravidlo o zadlužení: Každý členský stát, na který se vztahuje postup při nadměrném schodku, má po nápravě nadměrného schodku tři roky na splnění pravidla o zadlužení. To však neznamená, že by pravidlo o zadlužení během tohoto období neplatilo, protože členské státy by měly v průběhu tohoto přechodného období dosáhnout dostatečného pokroku k jeho splnění. Negativní posouzení pokroku dosaženého s ohledem na doporučenou hodnotu pro snižování dluhu během přechodného období může vést k zahájení postupu při nadměrném schodku.

		SRC dosud nedosažen; podléhá přechodnému pravidlu o zadlužení	
HR	nerovnováha	preventivní složka dosažení SRC; podléhá pravidlu o zadlužení	
HU		preventivní složka (postup při významné odchylce ²⁴) SRC dosud nedosažen; podléhá pravidlu o zadlužení	
IT	nadměrná nerovnováha	preventivní složka SRC dosud nedosažen; podléhá pravidlu o zadlužení	
LT		preventivní složka SRC dosud nedosažen	
LU		preventivní složka dosažení SRC	
LV		preventivní složka SRC dosud nedosažen	
MT		preventivní složka dosažení SRC	
NL	nerovnováha	preventivní složka dosažení SRC	
PL		preventivní složka SRC dosud nedosažen	
PT	nerovnováha	preventivní složka SRC dosud nedosažen; podléhá přechodnému pravidlu o zadlužení	
SI		preventivní složka SRC dosud nedosažen; podléhá pravidlu o zadlužení	
SE	nerovnováha	preventivní složka dosažení SRC	
SK		preventivní složka SRC dosud nedosažen	
RO	nerovnováha	preventivní složka (postup při významné odchylce) SRC dosud nedosažen	
FI		preventivní složka SRC dosud nedosažen	
UK		preventivní složka SRC dosud nedosažen; podléhá přechodnému pravidlu o zadlužení	

²⁴Cílem postupu při významné odchylce je umožnit členským státům nápravu odchýlení od jejich střednědobého rozpočtového cíle (SRC) nebo od postupu korekce k dosažení jejich SRC.

DODATEK 2: POKROK V PLNĚNÍ CÍLŮ STRATEGIE EVROPA 2020

Cíle strategie Evropa 2020 pro EU	Údaje z roku 2010	Poslední dostupné údaje	Situace v roce 2020 (na základě posledních trendů)
1. Zvýšení míry zaměstnanosti obyvatelstva ve věku 20–64 let na alespoň 75 %	68,6 %	73,8 % (3. čtvrtl. roku 2019)	Cíle pravděpodobně nebude dosaženo
2. Zvýšení kombinovaných veřejných a soukromých investic do výzkumu a vývoje na 3 % HDP	1,93 %	2,12 % (2018)	Cíle pravděpodobně nebude dosaženo
3a. Snížení emisí skleníkových plynů oproti roku 1990 alespoň o 20 %	14,3% snížení	23% snížení (2018)	Cíle pravděpodobně bude dosaženo
3b. Zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě na 20 %	12,5 %	18 % (2018)	Cíle pravděpodobně bude dosaženo
3c. Pokrok při plnění 20% cíle v oblasti energetické účinnosti	5,7 % (u spotřeby primární energie)	4,6 % (odchýlení od cílové hodnoty pro rok 2020 u spotřeby primární energie)	Cíle pravděpodobně nebude dosaženo
4a. Snížení míry předčasného ukončování školní docházky pod 10 %	13,9 %	10,6 % (2018)	Cíle pravděpodobně bude dosaženo
4b. Zvýšení podílu obyvatelstva ve věku 30–34 let s dokončeným terciárním vzděláním alespoň na 40 %	33,8 %	40,7 %	Cíle pravděpodobně bude dosaženo
5. Snížení počtu osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením nejméně o 20 milionů	zvýšení o 1,4 milionu (ve srovnání s výchozím rokem 2008)	snížení o 7,1 milionu v roce 2018 (ve srovnání s výchozím rokem 2008)	Cíle pravděpodobně nebude dosaženo

DODATEK 3 VÝSLEDKY HLOUBKOVÝCH PŘEZKUMŮ PODLE ČLENSKÝCH STÁTŮ

	Výsledky hloubkových přezkumů v roce 2019	Výsledky hloubkových přezkumů v roce 2020
Bez nerovnováhy	–	BG
Nerovnováha	BG, DE, ES, FR, HR, IE, NL, PT, RO, SE	DE, ES, FR, HR, IE, NL, PT, RO, SE
Nadměrná nerovnováha	CY, EL, IT	CY, EL, IT

